

πνεῦμα τῶν βαρβάρων μὲν, ἀλλὰ νεαρῶν καὶ ἀκμαίων λαῶν, οἵτινες ἐπήρχοντο ἀθρόοι διὰ τὰ κατὰβάλῳσιν εἰς ἔδαφος τὴν ῥωμαϊκὴν ἀρχήν. Ἐκ τοῦ τριπλοῦ τούτου κράματος ἔμελλε νὰ προέλθῃ νέα δημιουργία, ἡ δημιουργία νέου κόσμου ἰδεῶν καὶ καθιδρυμάτων...

Κύριοι,

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς πορείας, ἣν διήνυσεν ἡ ῥωμαϊκὴ ποίησις εἶναι ἀμυδρά καὶ ἀτελής, τὸ ἡξεύρω, καὶ διὰ τοῦτο δανειζόμενος παρὰ τοῦ Ὁιδίου τὴν φράσιν *veniam pro laude peto*. Ἡ ἐν λεπτομερείᾳ ἀνάπτυξις καὶ ἐκτύλιξις τῶν ἐδῶ ἀπλῶς ὑποτυπωθέντων θὰ γίνῃ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς ἱστορίας τῶν λατινικῶν γραμμάτων. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη τὰ μαθηματικὰ φιλολογίας ἐδιδάσκοντο ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ δύο γεραρῶν καθηγητῶν, ὧν ἡ σοφὴ λαλιά ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἀκούεται πλέον ἀπὸ τῆς καθέδρας ταύτης. Καὶ τὸν μὲν Εὐθύμιον Καστόρχην ἀπὸ ἐνὸς περίπου καὶ ἡμίσεος ἔτους πενθεῖ τὸ Πανεπιστήμιον, ὁ δὲ Στέφανος Κουμανοῦδης, ἀφ' οὗ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτίμησε τὴν καθέδραν ταύτην, ἠθέλησε μὲν νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς ἐνεργου καὶ ὑποχρεωτικῆς διδασκαλίας, ἐξακολουθεῖ δὲ σὺν Θεῷ καὶ ἄλλως νὰ τιμᾷ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἑλλάδα. Τῶν δύο τούτων καθηδρῶν τῆς λατινικῆς φιλολογίας, ἡ μὲν ἑτέρα ἔχει ἤδη πληρωθῇ, ἐπὶ δὲ τὴν ἑτέραν ἐτάχθη τὴν ἰδίαν. Τὴν εὐγνωμοσύνην μου ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω ἐδῶ δημοσίᾳ καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς καθηγητάς τοῦ νῦν συναδέλφους μου, οἵτινες ἠθέλησαν διὰ τῆς ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ ψήφου

τῶν νὰ γίνω αὐτῶν συλλειτουργὸς καὶ συμπαρεδρὸς καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς πολιτείας, οἵτινες ἠυδόκησαν πραγματοποιοῦντες τῆς Σχολῆς τὴν εὐχὴν νὰ προκαλέσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς τὸ Βασιλικὸν κύρος. Ἀφ' οὗ δεκαπέντε ἡδὴ τοῦ βίου μου ἔτη, τὰ κάλλιστα ἴσως, κατέτριψα ἐν τῇ γυμνασιακῇ διδασκαλίᾳ, ἔρχομαι τὴν ἰδίαν πρὸς ὑμᾶς, ὁμιλεῖται προσφιλεῖς, ἔρχομαι δὲ ὡς διδάσκαλος ἅμα καὶ φίλος, ἔρχομαι φέρων πρὸς ὑμᾶς καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν μου. Μετὰ θάρρους ἀνέρχομαι τὸ πρῶτον ἐπὶ τὴν καθέδραν ταύτην, ἀλλὰ τὸ θάρρος τοῦτο δὲν προέρχεται βέβαια ἐκ τῆς μεγάλης εἰς ἑμαυτὸν πεποιθήσεως, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, τὸ ἀντὶ μᾶλλον ἐκ τῆς ἐγνωσμένης φιλοτιμίας τῆς ἑλληνίδος νεότητος, ἐκ τῆς ἀγάπης ὑμῶν πρὸς τὰ καλὰ, ὑμῶν, οἵτινες θὰ ἐπιδιοθῆτε εἰς ἀχάριστον μὲν ἴσως, ἀλλ' εὐγενέστατον ἔργον. Γενόμενος ὁδηγὸς ὑμῶν καὶ παραστάτης, θὰ προσπαθῶ νὰ μυσῶ ὑμᾶς καὶ ἐγὼ τὴν σώτειρην ἐκείνην αὐτενέργειαν, ἣν ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Fustel de Coulanges ὁρθότατα ἔγραψεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν μεταγγίζεται ἀπὸ μιᾶς διανοίας εἰς ἄλλην, ἀλλὰ πρέπει νὰ παραχθῇ καὶ νὰ σχηματισθῇ ἐν μιᾷ ἐκάστη διανοίᾳ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐργασίας. Συμμελετῶν καὶ σχεδὸν συνεργαζόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς ἐρμηνεῖαν τῶν μεγάλων τῆς Πρώτης ποιητῶν καὶ συγγραφέων, οἵτινες ἔχουσιν ἄδρᾳ τὰ νοήματα καὶ καλὴν τὴν μορφήν, θὰ μεταῶ ὑμᾶς εἰς τὴν χώραν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἰδανικοῦ. Ἐκεῖνοι θὰ δίδωσι σθένος εἰς τὴν ἀδύνατον φωνήν μου, ἐκεῖνοι ἀντ' ἐμοῦ θὰ θερμαίνωσι τὰ νεαρά σας στήθη εἰς δίψαν καὶ πόθον τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ.

## ΚΡΑΒΑΡΑ

(Ὅδοιπορικαὶ σημειώσεις)

Συνέχεια· ἴδε σελ. 291

Οὕτω ὁδοιποροῦντες ἐφθάσαμεν παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ ῥήγματος τῶν βουνῶν μεταξὺ τῶν ὑποίων ῥέει ὁ Φίδαρης. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Τσερνοβίτικου βουνοῦ δεξιὰ τῷ κατερχομένῳ τὸν ποταμὸν ἡγείρετο τὸ *Martáali* τοῦ *Kók-kალი*.

Τὸ Μαντάλι εἶνε τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς ἐριουργίας ἐν Ἑλλάδι. Διαίρεται δὲ εἰς δύο μέρη· εἰς τὴν *νεροτριβὴν* καὶ τὰ *martária*. Τὸ νερὸν ἐρχόμενον δι' αὐλάκος ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ κρημνίζεται εἰς παχεῖαν στιβάδα ἐντὸς τῆς *κάραλης* ξυλίνου κάδου, ἐπιμήκους ἀνοικτοτέρου κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ ὀλονὲν στενωμένης πρὸς τὴν βάσιν. Ἀπ' αὐτῆς ὅμως τῆς στενῆς βάσεως τὸ νερὸν πίπτει ὀρμητικώτερον ἐντὸς πλατέος κάδου, διατρήτου τὴν βάσιν ὡς κοφίνου· ἐντὸς αὐτοῦ ῥίπτονται τὰ μάλλινα σκε-

πάσματα καὶ ἀφίνονται ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὅλας ὥρας, δερόμενα ὑπὸ τοῦ νεροῦ καὶ περιστρεφόμενα ὡς ἐν στροβίλῳ. Καὶ αὕτη εἶνε ἡ κυρίως νεροτριβή.

Τὰ δὲ *martária* ἔχουν καὶ αὐτὰ τὴν κἀναλήν των, ἀλλὰ τὸ καταρρέον ἀπ' αὐτῆς νερὸν δὲν κρημνίζεται ἐντὸς κάδου, ἀλλ' ἐπὶ ὀδοντωτοῦ ξυλίνου τροχοῦ, ὃν περιστρέφει μετὰ δυνάμεως. Οἱ ὀδόντες οὗτο ἀπτονται ἀκροβιγῶς δύο ἐπιμήκων ξύλων, ἐκκρεμῶν ἐκ τῶν ἄνω κρατούμενων καὶ φερόντων πρὸς τὰ κάτω τοὺς κοπάνους. Ἐνῷ λοιπὸν περιστρέφεται ὁ τροχὸς οἱ ὀδόντες κινουσι τὰ ξύλα καὶ οὕτω οἱ συνεχόμενοι κόπανοι ἔρχονται καὶ ἐφάπτονται ἀλλήλοδιαδόχως ἐπὶ σανίδος, ἐφ' ἧς ἀπλοῦται τὸ ἀγανὸν ὕφασμα. Ἀμφοτέρω οὕτω ἡ τε νεροτριβὴ καὶ τὰ μαντάνια κατορθόνουν ὥστε ν' ἀναπίνῃ

ἀρκετὸν νερὸν τὸ ἔριον, νὰ συμπίεζεται καὶ στερεοποιεῖται καθιστάμενον ἀδιαπέραστον.

Τὰ ὑφάσματα ταῦτα, τῶν ὁποίων μεγίστη κατανάλωσις γίνεται ἀνὰ τὰς πανηγύρεις τῆς Ἑλλάδος καὶ δι' αὐτῶν ἐνδύεται καὶ σκεπάζεται ὅλος ὁ ποιμενικὸς καὶ γεωργικὸς κόσμος, ὑφαινόνται κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐν Ἀμπλιανῇ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τὸν μὲν χειμῶνα κατέρχονται μετὰ τῶν πολυπληθῶν ποιμνίων τῶν εἰς τὰ πεδινὰ μέρη, τὸ δὲ θέρος ἀνερχόμενοι ἐκεῖ ἐπιδίδονται ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἰς τὸ νήθειν καὶ ὑφαίνειν.

Ἀφοῦ παρατηρήσαμεν καλῶς τὴν ἐργασίαν καὶ ἀντηλλάξαμεν ψωραλέον καπνὸν μετὰ τινῶν ἐκεῖ Ἀμπλιανιτῶν, ἱππεύσαμεν καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὰ *Στενά*. Τὸ ὄνομα ἐλήφθη ἐκ τοῦ πράγματος· διότι τὸ ὄντι ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ εἶνε στενὴ ἐκεῖ, μέχρι δέκα τ' ὀλιγώτερον μέτρων καὶ πυργοῦνται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς ὁδοντωταὶ πλευραὶ βουνῶν μ' ἐσοχὰς καὶ ἐξοχὰς, με ῥύγχη καὶ σπῆλαια, με δικλιεῖδας καὶ ἄντρα ὡς ἐν τῇ Κλεισούρᾳ τῆς Αἰτωλίας. Καὶ τοῦτο πείθει ὅτι ὁ ποταμὸς διέρρηξε τὰ βουνὰ ἐκεῖνα ζητῶν διόδον· διότι ἂν ἡδύνατό τις νὰ ἐνώσῃ τ' ἀποκεχωρισμένα μέρη θὰ ἴδῃ ὅτι θὰ συσφιγῇ χθῶσι μεταξὺ τῶν ὡς πόρπη. Τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ, κατὰ τὴν τῆξιν τῶν χιόνων ὁ ποταμὸς κυλίσταται βογγῶν καὶ ἐπαφρίζων μεταξὺ τῶν δυο βουνῶν· ἀλλὰ τότε ἔμενε περιωρισμένος εἰς στενὴν αὐλάκα, διατρέχων ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς χαλικώδους κοίτης, κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ἐνὸς γρανίτου καὶ ὑποχωρῶν εὐθὺς πρὸς τὸν ἕτερον, εἰς πολυαριθμοὺς ἐλικας, δικαιολογῶν πληρέστατα τὸ νωώτερον ὄνομα του. Καὶ ἡμεῖς ἀπεκάνναμεν περιμαζεύοντες κατὰ λεπτὸν τοὺς πόδας ἐπὶ τοῦ σάγματος καὶ τὰ ζῶα ἐρράντιζον ἀδιακόπως τὴν γῆν, νερὸν ἀποστάζοντα ἀπὸ τῆς κοιτίας καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῶν ῥωθῶνων.

Μ' ὅλα ταῦτα ἐδῶ ἡ ποταμοπορία δὲν ἦτο δυσάρεστος. Ὁ ἥλιος δὲν ἔφθανε μέχρις ἡμῶν καὶ κόνις δὲν μᾶς περιέβαλεν· ἐβαδίζομεν ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν βουνῶν, οἵτινες ἀκολουθοῦντες τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἐλιγμούς, ἐφαίνοντο ὅτι μᾶς ἀπέκλειον διὰ τερπνῶν καταπετασμάτων τὴν διόδον καὶ ὅτι αἰφνης ὑπεχώρουν εἰς τὴν προσέγγισίν μας. Οἱ ὀφθαλμοὶ μας ἡδύναντο νὰ τρυφήσωσιν ἐπὶ τῶν ποικίλων καὶ ἀρμονικῶν ἀποχρώσεων τοῦ γρανίτου, τῶν παραδόξων καὶ ὅλων πρωτοτύπων καμπύλων τῶν στρωμάτων, τῆς ἐλαιοχρόου ἐπιφανείας τοῦ νεροῦ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνοιγμάτων τῶν βουνῶν, καταλαμπομένων ὑπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῶν χλοερῶν ποῦ καὶ ποῦ αὐλώνων, πλήρων ὑψικόμενων πλατάνων, κάτω τῶν ὁποίων ἠκούοντο κωδωνισμοὶ τράγων.

Εἰς ἓνα τῶν αὐλώνων τούτων, μετὰ ἡμίωρον ἀπὸ τὸ Μανταλι τοῦ Κόκκαλη πορείαν — διπλασίαν ἐννοεῖται τῆς τακτικῆς — ἐκαθήσαμεν καὶ ἀνεπαύθημεν ἐπ' ὀλίγον. Ὁ εἰς τῶν ξεναγῶν μας, ὅστις ζητήσας τὴν ἄδειαν μᾶς παρήτησεν ἀπὸ Δομποτινᾶ δι' ἐργασίαν του, ἦτο κατὰ τὰ συμπεφωνημένα ἐκεῖ, φέρων καὶ μικρὸν ἄσκιον πλήρες νωποῦ γάλακτος τὸ, ὅποῖον ἐρροφήσαμεν μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως. Ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὀρθῆς ὄχθης, εἰς ὕψος πλέον τῶν 50 μέτρων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, προβάλλει ἐξώστης τοῦ γρανίτου, τὸ *Καλὸ πλάι* ἔχων ἄνω αὐτοῦ ἰσομήκους ὕψους παραπέτασμα, κόκκινον καὶ ἀγριωπὸν τὸ *Ξεροβοῦρι*. Μία μόνη εἰσοδος καὶ αὕτη πετρῶδης καὶ δύσβατος φέρει εἰς τὸ Καλὸ πλάι ἐκ δυσμῶν καλουμένην *Ἀποκλειστρά*. Ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ τοὺς δεινούς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως διέμειναν πολλοὶ οἰκογένειαι ἐκ Φθιώτιδος, ἐγείρασαι καὶ οἰκίσκους ὧν τὰ ἐρείπια διατηροῦνται ἀκόμη μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν οἰκησασῶν οἰκογενειῶν καὶ μίαν ἐκκλησίαν πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον, τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, σωζομένην ἔτι ἀκεραίαν καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας πανηγυρίζουν τὰ περίξ χωρὶς τὴν 8 Μαΐου. Ἐμπρὸς μας ἐγείρεται ἡ *Γέφυρα τῶν Στενῶν* λιθοκτιστος, δι' ἐνὸς τόξου συνδέουσα τοὺς προσεγγίζοντας μέχρις ἐνὸς μέτρου ἀπ' ἀλλήλων γρανίτας. Ἡ γέφυρα αὕτη φέρει εἰς ἐπικοινωνίαν τοὺς κατοίκους τῆς Βοϊτῆσας, τῶν Κουτολιστιῶν καὶ ἄλλων χωρίων πρὸς τὴν Κλεπᾶν 2 καὶ 1/2 ὥρας ἀπέχουσα ἐκεῖθεν καὶ πρὸς τὴν Ἀράχωβαν διπλασίας.

Πέραν τῆς Γεφύρας τῶν Στενῶν ὁ ποταμὸς ἀνάγεται εἰς εὐρείαν κοίτην. Πάλιν ἡ ποταμοπορία καθίσταται καταθλιπτική καὶ ὁ ἥλιος μᾶς καταφλέγει. Ἀλλὰ τὰ βουνὰ δὲν ἴστανται ὀρθὰ καὶ ἀντιμέτωπα παρὰ τὴν κοίτην παρὰ εὐρύνονται, ἀνακλίνοντα ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς κλιμακωτοὺς λόφους μέχρι τοῦ ὕψους τῶν τοῦ ὕψους ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν ὁποίων πρὸς δεξιὰ φαίνονται ὡς ἀκροπόλεις καὶ οἰκίαι τῆς Κλεπᾶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου πρὸς ἀριστερὰ αἱ τῆς Συνίστας. Καὶ αἱ δύο αὗται κῶμαι ἀνήκουν εἰς τὸν δῆμον Κλεπαίδος. Ἡ πρώτη μάλιστα τούτων διαμφισβητεῖ πρὸς τὴν Ἀράχωβαν τὴν ἑδρὰν τοῦ δήμου καὶ τὴν κατέχει μάλιστα καθ' ὅλον τὸ χειμερινὸν ἐξάμνηνον. Διαιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας ἐπὶ δύο ἀντιθέτων λόφων κειμέναις, ἔχει ἐκκλησίαν καὶ πανηγυρίζει τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Κατοικεῖται ἀπὸ 800 περίπου ψυχάς, ὧν ὅμως οἱ ἡμίσεις ζευντεύονται κατ' ἔτος, μετερχόμενοι τὸν βοτανοσυλλέκτην, τὸν φαρμακοπώλην καὶ τὸν διακονιάρην. Χαρακτηριστικώτατον εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ὅπερ συνέβη εἰς ἡμᾶς· Ἐξητοῦμεν παρὰ τινος ἐξ αὐτῶν νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ μετὰ τοῦ ζώου του. Διεφωνήσαμεν κατ' ἀρχὰς πρὸς τὰς παρα-

λόγους απαιτήσεις του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀναγκασθέντες συνεφωνήσαμεν. Τότε ὅμως ὁ καλὸς σου σκεφθεὶς ἐπ' ὀλίγον μᾶς ἔστρεψε τὰ νῶτα λέγων:

— Σὺν εἶν' ἔτσι, γυρίζω μὲ τὰ γιαιτροσόφια μου καὶ βγάνω περισσότερα!

Ἡ δὲ Συνίστα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο συνοικίας χωριζομένας ὑπὸ χειμάρρου· ὑπῆρξέ ποτε ὀνομαστή ὡς πατρὶς Μιχαλοπούλου τινός, πολιτευομένου συγκεντροῦντος ἐν ταύτῃ ὅλας τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαρχίας, ὄντος δηλαδὴ δικολάβου καὶ βουλευτοῦ καὶ δημάρχου συνάμα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ λέγεται κοινῶς τοῦ *Μιχαλάκη τοῦ χωριό*. Ἐχεῖ καὶ αὕτη περὶ τὰς 300 ψυχάς, αἵτινες δὲν δυσκολεύονται καθόλου νὰ μιμῶνται τοὺς γείτονάς των.

Ἡ γέφυρα τῆς Ἀραχώθης ἀπὸ τῆς γεφύρας τῶν Στενῶν δὲν ἀπέχει πλέον τῶν 20 λεπτῶν τῆς ὥρας ἀλλ' ἡμεῖς ἀργήσαμεν πολὺ. Καὶ ὅμως ἐνῷ τόσα εἶνε περίξ χωρία, ἀπὸ τῆς πρωίας ὅτε κατῆλθομεν εἰς τὸν ποταμὸν μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης οὐδὲν ἀπηντήσαμεν ἀνθρώπινον ὄν. Μόνον ἐν δύο παιδιάρια φυλάσσοντα τοὺς τράγους των, ἀδύνατα κ' ἐκεῖνα νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς σκύλους των ἀπὸ τῶν διαβιτῶν καὶ μετ' ὀλίγον μικρὰν παιδίσκην, ῥοδοψημένην, ἀνυπόδητον καὶ ἡμίγυμνον, σύρουσαν ἀπὸ σχοινίου καψκλὸν μύσχον καὶ παρέκει κατσαρομάλλην νεανίαν ὀδεύοντα ἐπὶ ἰσχυροῦ ὄνου. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον ὁ νεανίας καὶ ἡ παιδίσκη νὰ συναντηθῶσι, μετὰ μικρὸν ἔν' ἀποφύγῃσι τὸν φλογερὸν ἥλιον, ὑπὸ τὴν σκιὰν καρμιᾶς πλατάνου παρὰ διαυγὲς νάμα καὶ τὸ γλυκὺ νανοῦρισμα τοῦ νεροῦ, τὸ νυσταλέον θάλασπος τῆς ἡμέρας, τοῦ φλύαρον ἄσματος τοῦ τέττιγος καὶ ἡ θερμὴ νεότης των νὰ τοὺς κινήσωσιν εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Ὁαριστύος τοῦ Θεοκρίτου.

«—Μίμνε τάλα· τάχα τίς τοι ἐπέρχεται· ἤχον ἀκούω!

«—Ἀλλήλαις λαλέουσι τέον γάμον αἱ κυπάρισσοι».

Ἀπεφασίσθη παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀραχώθης νὰ διέλθωμεν τὴν μεσημβρίαν καὶ νὰ φάγωμεν. Ῥεῦμα ἠνοίγετο πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην πλατανοσκαπὲς παρὰ τὸ ὅποιον ἔμενεν οἰκογένεια πολυμελὲς αἰγοβοσκῷ μετὰ τῶν αἰγῶν τῆς ὑψηλὰ ἔτρεχεν ὀλιγίστον ἀλλὰ ψυχρὸν καὶ εὐγευστον νερόν. Ἠτοιμάσθημεν μετ' ὀρέξεως πολλῆς νὰ φάγωμεν, ὅτε ὁ ἐπιμελητὴς μας, ὁ κῦρ Γιάννης μᾶς ἀνηγγεῖλεν ὅτι αἱ τροφαὶ μας ἐξηντλήθησαν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ μακρομύσταξ σύντροφός μας ἐπρόβλεψε νὰ προμηθευθῇ ἀπ' ὅλα ἐκ Ναυπάκτου· ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν ἐσταθμεύ-

σαμεν μέχρις ἐκεῖ ἀπ' αὐτῶν ἐτρώγαμεν. Διότι εἰς Κραθάρα ἡ φιλοξενία θεωρεῖται ἐκ τῶν ἀγνώστων προσόντων τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ σύμπτωσιν παντοῦ ὅπου ἀπεφασίζομεν νὰ καταλύσωμεν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καὶ οἱ γνώριμοί μας συνέβαινε πάντοτε νὰ μὴ ἀντιλαμβάνωνται καλῶς τῶν ἀπεσταλμένων μας ἢ νὰ τοὺς παρεξηγῶσιν. — Ποῦ νὰ ὑποθέσῃ, κανεὶς, ἀδελφέ, ὅτι ἐνῷ εὐρίσκεσαι ἐντὸς δάσους καστανεῶν δὲν θὰ μείνης ἐκεῖ νὰ ξεπαγιάσῃς παρὰ θὰ κατέλθῃς εἰς τὸ χωρίον τὸ ὅποιον ἀπέχει μόλις πέντε λεπτά! Κ' ἔπειτα ποῦ νὰ εὕρῃ κανεὶς τοιαύτην ὥραν τίποτε! — Μὰ ἔχομε κἄτι κ' ἐμεῖς. — Ἀ, ἔχετε; τότε καλῶς ὀρίσατε. Καὶ κἄθηται ὁ ὁμοτράπεζος.

Οὕτω αἱ τροφαὶ μας ἐξηντλήθησαν· καὶ ὁ κῦρ Γιάννης ὅπου καὶ ἂν ἐζήτησε ν' ἀγοράσῃ ἀδύνατον ἐστάθῃ νὰ εὕρῃ τι. Καὶ ποῦ τῷ ὄντι νὰ εὕρῃ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ὅστις ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χρόνου τὰς ὁπώρας ὡς ἀποκλειστικὴν τροφὴν καὶ τρέφεται μὲ νερόν καὶ ἀέρα!

Ἠθελήσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ παρηγορηθῶμεν μὲ τὴν ιδέαν αὐτήν, ἀλλὰ ταχέως ἀρχίσσαμεν τὰς μεμφιμοιρίας, μέχρις οὗ ἐμπλησθέντες νεροῦ καὶ ἀπλωθέντες καταγῆς ἀπεκοιμήθημεν. Ὁ-ραῖος ὕπνος· ὁ σύντροφός μου ἔλεγεν ὅτι θὰ τὸν συστήσῃ εἰς φίλον τοῦ πάσχοντα ἀπὸ ἀγρυνίαν!

Ἡ γέφυρα τῆς Ἀραχώθης γίνεται ὅπως κοινωήσῃσι τὰ δυτικὰ χωρία τῶν Κραθάρων πρὸς τὴν Ἀράχωβαν καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀρχομένην Εὐρυτανίαν. Εἶνε ἀρκετοῦ μήκους καὶ θὰ γίνῃ σιδηρᾶ. Ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ, ὅπως καὶ εἰς τὴν γέφυραν τῶν Στενῶν, καὶ βατὴ ὁδός· διότι πρὶν ἡ συγκοινωνία ἐτελεῖτο δι' ἄλλων πόρων, ὅπου δὲ τώρα ἐκτίσθησαν αἱ γέφυραι δὲν εἶναι παρὰ ἀπότομοι καὶ ἀπρόσιτοι βράχοι.

Διὰ νὰ φθάσωμεν ἀπὸ τῆς γεφύρας εἰς τὴν Ἀράχωβαν ἐχρειάζομεθα 2 ὥρας, τὰς ὁποίας ἐννοεῖτε ἡμεῖς θὰ ἐμνηκύνομεν εἰς 4. Ἐπέβημεν τῶν ζώων καὶ ἠκολουθήσαμεν τὸν ποταμὸν. Εἰς πολλὰ μέρη συνηντῶμεν χωρικοὺς μὲ πειναλέους ὀφθαλμούς, προσβλέποντας τὸ νερόν μὲ τὴν χαντζάραν εἰς χεῖρας ὡς ἐλλοχῶντες κατ' ἐχθροῦ. Καὶ δὲν ἔκαμνον τίποτε ἄλλο παρὰ ἐψάρευον. Ἐκλείον δηλαδὴ διὰ πετρῶν μέρος τί τοῦ ρεῦματος, ἔστρεφον τὸ ἄλλο παρέκει καὶ φυλάσσοντες εἰς τὴν θέσιν ἐκτύπων διὰ τῆς χαντζάρας κανένα ἰχθύν, χάσαντα τᾶκρον του, τὸν ταλαίπωρον!...